SKOTTE I AFRIKA

J. A. HUNTER heter en gammal skotte som verkligen kan berätta. Han har varit professionell jägare och tjänstgjort som myndigheternas representant för viltkontroll i Kenya sedan sekelskiftet, och mängen har väl gjort det, men J. A. Hunter är en sällsynt jägare — han kan berätta.

Denna författaregenskap, som nästan börjar bli bortglömd, har han fått alldeles till skänks, och man behöver inte läsa många sidor i hans bok *Storvilt* (Bonniers, 19:50) förrän man sitter där fängslad av denna torra, snabba stil och denna kedja av jakthistorier, den ena mer spännande än den andra.

Och det är inte bara jakthistorier. Medan den gamle skotten berättar och viker åt sidan och längar in fakta klarmar en bild av Afrika som blir alldeles levande för en. Man hör elefantgrisets prassel, fågeltystnaden i bushen när allt väntar på ett anfall från lejonet, lukten från de svarta bössbärarna och — ja, tusan vet hur han här sig åt, men det sticker en i näsan och fyller ens sinnen. Antagligen är det den snabba och sakkunniga anhopningen av detaljer, den osentimentala närheten till tidlös vildmark, men framför allt är det berättargädjen som knyter äventyr till äventyr, utan att tröttna och utan att mala tomt.

Lokföraren på Mombasa—Nairobijärnvägen som kommer överens med den jaktlystne konduktören att han skall blåsa tre signaler för lejon och två för pantrar.

Den skånska franska baronessan som blir anfallen av safarimyror och måste slita av sig kläderna på överkroppen varpå greven kommer inströvande i bilden medan J. A. Hunter som bäst skrapar myror på baronessan:

— Vad försiggår här?!

De svarta bärarna som proppat sig med giraffkött och sover under en strid med en hel flock lejon.

Den hotande känslan av död, som väntar var som helst medan man följer en spår efter ett lejon i buskarna.

Blixtsynen av en noshörning som kommer som ett expresståg genom djungeln med jättehornet ännu svart av torkat blod från en dödad infödingskvinna.

"Sparken" mot axeln av ett expressgevär, där kulan är sex hundra i kaliber och anslagskraften blir fyra ton.

Leopardens dödande anfall och buffelorkanen.

Så där knyts berättelsens kedja.

Jag har inte på många år läst en så bra jaktbok, så bra berättad, så roat berättad av en man som tryckt vet att han har något att berätta.

ELD

"Han ger läsnöje"
Martin Ragberg i SvD

Gösta Gustaf-Janson
... blev jag dödligt kär

En roman från stockholmska film- och affärskretsar.

16: 75 inb. 21: 50

7 :e tusendet

BONNIERS

NEGERLANDET

forts. från föreg. sida.

hinner undan är den skyldige. Han skall fasttagas och piskas till döds på det grymmaste sätt. Sedan skall det efterlängtade regnet komma."

Det där lät ganska kusligt, tyckte jag. Och jag var gränslöst tacksam att jag inte runkat rukt i fördärvet. Jag tackade Wasiki varmt för att han räddat mig undan de rasande kvinnorna. Sedan drog jag mig försiktigt tillbaka till min hydda. Nu förstod jag varför varenda kärlhacklare i byn gjort sig osynlig.

Processionen skred obevekligt fram. Utanför överhövdingens hus blev det svåra uppträden.

För att lugna de upprörda kvinnorna sammankallade hövdingen de förnämsta männen, och det beslöts att man skulle offra ett antal får och getter för att blidka gudarna. Under tre dagar skulle Karumojaskrigarna offra, och på tredje dagen hade hövdingen utlovat att regnet skulle komma.

Även jag blev inbjuden av överhövdingen, och han lät mig förstå att folket väntade att också jag skulle leda fram ett offerdjur. Det enda jag kunde göra var att tilta mig efter den där vinken. Så jag bytte mig till en stackars get mot en moraliskt

"En i sin öppna och frivuxna egenart nästan unik personlighet"

ALBERT ENGSTRÖM
En brevbok

Ill. med teckningar av förf.

Dessa spontant nedkastade brev till Albert Engströms hustru ger en bild av honom som i mycket avviker från den gängse myten om det svenskdruska kraftgeniet".

Axel Österling i SvT
16: 50, inb. 23: 50

BONNIERS

Ständig opponent — Bevan

Aneurin Bevan och Jennie Lee på bröllopsdagen 1934 (till vänster) och på väg till ett möte med Labours parlamentsgrupp 1952.

ANEURIN BEVAN, av sina vänner kallad Nye lika självvalet som Eisenhower kallas Ike, är sedan några år den mest diskuterade gestalten i engelsk politik. För högern är han en idealisk agitatorisk skottavlar han är man- men som kallat högern ohyra och beskrivit den engelska pressen som den mest prostituerade i världen, klasskampens propagandist, halvbolsjevism inom det stadiga de labour. Inom arbetarpartiets moderata flygel är han kanske en mera hatad; hans opposition hotar partiet med splittring och hans extremism betraktas som en belastning i kommande valstrider. Anhängarna, bevanit*erna*, kanske en femtedel av parlamentsgruppens medlemmar, ser i Bevan partiets förnyare, den orädde opponenten mot de försiktiga ledare som enligt Bevans fras "marare är hovmän än propagandister", premiärministern efter nästa valseger. Alla är ense om att han jämte Churchill är landets störste vältalare, med samma förmåga som högerchefen att göra epigram av det banala och elda genom glanslulla överdrifter. På många håll känner man en personlig sympati med denne kraftkarl, som äter, dricker och röker med glad vitalitet och gärna prutar bort sitt mittemot det var kanske något mera oroväckande, om också mera respektabelt, över askebret. Cripps, sin — lösom vän Wigforss — tycktes ostörtmlig och främmande i sin brist på målsökiga svagheter. Intellektuellt, sällskapligt och politiskt var deras liv överrikt", säger vännerna om makarna Bevan under efterkrigsåren. "Bevan gav intrycket att ha lärt allt, att känna alla, och även de som i honom såg ett slags Robespierre, tvingas ibland att erkänna hur fängslande denne mångskiftande person kunde vara då han fiddade av idéer och roligt prat."

De citerade raderna finns i den nya utkomna första Bevanbiografin, författad av *Vincent Brome* (Longmans, Greene and Co, 15 shilling), tidigare känd för en konventionell levnadsteckning över H. G. Wells. Det är något löst och fladdrande över denna bok, och författaren synes betsad av en ambition som inte riktigt motsvaras av förmåga, men den är vid vård att läsa för sina sakuppgifter, sina referat av vad Bevan sagt och vad andra sagt om Bevan och sina stundom intelligenta och alltid självständiga kommentarer. Vilken är Bevans åskådning? Hur har han nått sin ställning? På några huvudpunkter får man svar på de frågorna i Bromes bok och Bevans egen

och gick sedan ner till offerplatsen.

Här var redan en massa krigare församlade. Alla var väl beväpnade och förda stridshjälmar och leopardskinn. Fären brände oroligt. Djuren stöttes ner med spjuten och ständes på de flammande bålen. Röken steg mot himlen — tung och kvävande. Det hiktade bränt kött.

Hur underligt det än kan låta, drog tunga moln upp på himlen under tredje dagens offermåltid. Plötsligt dundrade åskan och vi såg blixtar skära genom rymden. Och så kom regnet. Inom kort var landskapet som ett hav. Den hårda jorden kunde inte suga åt sig vattnet. Vi stannade kvar en stund och lät regnet spola över oss.

Den dova stämningen försvann. Nahlstuk dirog en sucк av lättnad.

Regnet kom på tredje dagen, som man hade förutsagt. Vad skall vi tro om detta — hur skall det förklaras? Jag tror för min del att medicinmännen och häxdinganra har en så fin känsla för väder och vind att de vet när regnet är i annalkande. Då sätter de i gång med ett offer och regnet kommer — precis som på beställning — till folkets förundran och glädje.

för ett år sedan utgivna programskrift *In place of fear* (William Heinemann Ltd, 10/6 shilling).

BEVAN, nu 56 år gammal, föddes i den lilla gruvstaden Tredegar i Wales. Han jämföres därför, men också på andra och bättre grunder, ofta med Lloyd George, och man talar om hans keltiska ursprung, om någon person från Skottland, Irland eller Wales är särskilt livlig, är det som bekant brukligt att hänvisa till det keltiska temperamentet (är det torra och tråkiga, skyller man i stället på den religiösa puritanismen i dessa områden). Bevans far var gruvarbetare, och sonen fick vid tretton års ålder börja som hjälpreda i samma yrke. Perioder av arbetslöshet, som för familjen Bevan dock inte tycks ha betytt verklig nöd, bidrog att skärpa hans sociala medkänsla och hans radikalism. Bevan blev emellertid tidigt något av en yrkespolitiker. Han gjorde sig känd för sina stickande repliker, sin debattlystnad och sin i det hela obindiga talförhet. En tendens till stamning, vars övervinnande gjorde talandet till en ajutning, anses ha bidragit att forma hans vältalighet. Inlill tjugufem års ålder "mäste jag nästan slå mig själv för att kunna tala offentligt", skriver Bevan; "mitt intryck är", skriver en kamrat från den tiden, "att hemligheten med hans dragningskraft som talare var hans egen tydliga glädje över att tala". Redan vid tjugu års ålder blev Bevan ordförande i en fackförening, sedan studerade han ett par år på stipendium vid arbetarhögskolan i London (något i stil med Brunnsvik) och blev därefter alltmera anlitad som kommunal och fackligt förtroendeman. Under dessa år var syndikalismen och dess sträkting gillescocialismen viktiga inslag i engelsk arbetarrörelse, och till en tid tycks Bevan ha tänkt sig socialismens segermarare som följden av en "direkt aktion" än av parlamentariska reformer; inom kort började han emellertid betrakta parlamentet som "revolutionens instrument", och han har sedermera utan tvivel varit övertygad och ädelsesfull demokrat.

Vid 1929 års val, då arbetarpartiet hade framgång och bildade regering utan att äga majoritet, blev Bevan medlem av underhuset för hemvalkretsen och har alltsedan dess bevarat sitt mandat. Redan från början gjorde han sig känd genom sina hänsynslösa attacker på motpartiet och sin kritik av det egna partiets ledare; hans jungfrutal, med dess hänfulla ord om Lloyd George och Churchill, var så brutalt att de komplimanger som brukar ges även dåliga jungfrutalare helt uteblev. Det är typiskt för Bevan att han genast lade sig till med inte bara den indignationsfyllda retorik som var brukligt inom arbetarpartiet, utan också den överlägsna, nästan snobbiga arrogans som tidigare varit ett privilegium för unga högermän och aristokrater som F. E. Smith och bröderna Cecil. Liksom andra labourmän av denna generation tog han starkt intryck av MacDonalds "förräderi" 1931 och blev fast besluten att nästa arbetarregering skulle ha hela makten och utan kompromisser utnyttja den. Kritiken av partiledningen — även sedan MacDonald lämnat partiet — förde honom över till den radikala fraktion som bildade "Socialist league" och ledde till att han jämte Cripps och andra under en tid utestöts ur partiet. Noninterventionspolitiken under spanska inbördeskriget hade i Bevan en passionerad motståndare, och 1936 års kongress, då denna politik godkändes av labour, står för honom som ett mostsycke till MacDonalds kapitulation fem år tidigare. Vid denna tid grundlades hans misstro mot fackföreningsledarna som försiktighetens och moderationens talesmän.

Om hans privatliv under detta skede är två ting att anteckna. Då det gällde att roa sig var den unge radikalen inte partibetänad; bana deltagande i herr Beaverbrooks fester och weekender framkallade irriterade kommentarer, även om ingen misstänkte en sådan hertiginnornas korruption som snärjt den mjuke Mac Donald. Viktigare är att Bevan år 1934 gifte sig med Jennie Lee, dotter till en gruvarbetare, men med akademisk examen, liksom Bevan radikal socialist och lysande talare (parlamentsledamot 1929—1931 och efter 1945). I parlamentet, i tidningen Tribune och i den muntliga agitationen bildar de båda ett par som i slagkraft, hänsynslöshet och kreativitet sär sin like, men som inte tycks ha nött ut draget av naturlig och privat mänskighet.

*

Under världskriget förblev Bevan kritiker, hans ursinnigs utfall mot Churchill är kanske hans mest självständiga, enligt många, hans mest klandervärda aktion. Churchills premiärministerskap är, förklarade Bevan år 1942, "en stor nationell olycka. Han kan inte längre elda det engelska folkets själ, ty han representerar en politik som detta folk misstror djupt." Ett av Churchills tal vid

samma tid betecknades som "grötigt, ordrikt, tråkigt och prosaiskt". I Bevans tidning Tribune hånades krigsledaren: "Karlens huvud är fullt av samma nonsens om Napoleon och hans traditioner som om Marlborough .., De gåtta trumpetstötarna stiger honom åt huvudet! Han hör trumvirvlet — och blir druoken! Han ser de stolta fladdrande fanorna — och han vill gråta! Ja, det gör han ofta." Det låg ingen opposition mot kriget i dessa angrepp; vad Churchill anklagades för var att koncentrera makten hos regeringen, att vara okänslig för de sociala kraven och att göra inkompetenta ingripanden i krigföringen. Bevan fick endast några få med sig i denna hållning, hans politiska position sades vara definitivt försvagad, han betraktes med utestutning ur partiet. Men småningom, då kriget närmade sig slutet och det gällde att ansa ta upp kampen mot högern, blev Bevans uppträdande en tillgång för honom. 1944 invaldes han i partistyrelsen, vid 1945 års val framstod han som en av labours banerförare, och efter segern blev han minister för hälsovård och bostadsfrågor och medlem av kabinettet.

Som minister var Bevan lika omstridd. Hans stora reform, "socialiseringen av hälsovården", hälsades av anhängarna som en av labours största insatser, medan motståndarna talade om slöseri, ingrepp i den personliga friheten och organiserad förstörelse av traditioner och institutioner. Ganska allmänt torde man dock nu erkänna att reformen i det stora hela måste bli bestående. Bevans entusiasm i arbetet, hans förmåga att efter många års ycksmässig agitation koncentrera sig på det konkreta och praktiska lär knappast någon bestrida. Han experimenterade personligen med anordningar och apparater och ingrep i alla detaljer; till det han herömmer sig av, med all rätt, är att han anskaffade och distribuerade 132.000 hörapparater för ett pris som var tiondelen av det tidigare marknadspriset. Det väldiga förvaltningsarbetet hindrade honom emellertid inte att diskutera och propagera; ministerpositionen gjorde honom inte korrekt och anpasslig. Han var liksom vårdslöst frisk som Churchill, lika överdriven och våldsam i sin ansgrepp. Han talade om att "djupa, brinnande hat mot torypartiet... Vad mig beträffar står de lägre än ohyra"; Churchill svarade med att kalla honom "sjukdomsminister" och uttrycka förhoppningen att den nya hälsovårdsorganisationen skulle kunna räkna "en person som så uppenbart är i behov av psykisk vård som en av sina första patienter". Inte ens tråkigheten i vår riksdag kommer oss att avundas dessa toner.

I januari 1951 övergick Bevan till arbetsdepartementet. Det var då redan känt att han stod i motsättning till majoriteten inom kabinettet; många ansåg att han blivit förhärdrad över att den moderate Gaitskell blivit finansminister och därmed Attlees närmaste man. Några månader senare, i april, kom knytningen. Budgeten förutsåg några mindre jämkningar i hälsovårdsreformen; sålunda skulle tänder och glasögon inte längre betalas av staten. Bevan opponerade mot detta som "en början till förstörelse av de sociala reformer som varit labours stolthet". Han avgick under hänvisning härtill och till de stora försvarsanslagen. Några månader senare föll labourregeringen. Sedan dess har Bevan lett oppositionen inom oppositionen, men också vunnit en av regeringens skarpaste kritiker. Han väntar, tror man, på en uppgrening av vad som hände under kriget; genom sin extremism skall han kvalificera sig som framtidens ledare. Han är fjorton år yngre än Attlee. Skall tiden räcka för Bevan?

Och vad vill Bevan? Den frågan, en av de stora tvistefrågorna i dagens engelska politik, skall jag återkomma till.

HERBERT TINGSTEN

MAJ OLSEN
EKORR-HJULET
En ung flickas utveckling, berättad med känsla och ur en ovanlig aspekt.
8: 75, inb. 11: 75
SAXON & LINDSTRÖMS

Hans nya roman ute!
PER NILSSON-TANNÉR
BÖRJA FRÅN BÖRJAN
Hans grepp om läsaren är oförändrat: Han rör, rör och fängslar.
13: 50, inb. 17: —
SAXON & LINDSTRÖMS

Den regniga oktoberkvällen räddad med
FOLKE MELLVIGS *nya Hillmandeckare*
ETT TU TRE
Underhållning i toppklass
12: —, inb. 15: 50
SAXON & LINDSTRÖMS

Vid lindriga hemorrojder
JUKON
Sverges mest tålda särskilda

"Friskt och djärvt" skriver Expressen om
KULI
av
Mulk Raj Anand
modern indisk roman
"... ett friskt och djärvt förlagsinitiativ som förtjänar all möjlig framgång. ... Alla som tar del av romanen måste gripas av intensiteten i detta exotiska socialreportage."
Expressen.
Priset är lågt 4:95 300 sidor
Folket i Bilds Förlag

Utlämningsförfarande har inletts rörande en polisman från Stenungsund, som på begäran av den svenska polisen har gripits i Marseille. Utrikesdepartementet upplyser att man på begäran av åklagaren kommer att hos de franska myndigheterna begära att han utlämnas. Dokumentationshandlingar sänds från UD till Paris. (Aftonbl)

Regelbunden klädvård lönar sig bra. Kläderna bli som nya efter en behandling hos Saltsjöbadsvätten. Ring 19 02 80 om upphämtning

Dagens Nyheters annonser efter text — en dagsaktuell varukatalog

Bilda studiecirklar
bland Edra vänner
LIBERALA STUDIEFÖRBUNDET
Låt LiS bli Eder organisatör
Trevliga studieplaner finnas i SPRÅK, LITTERATUR, PSYKOLOGI, KONST, SAMHÄLLSKUNSKAP, HOBBY
Studera till självkostnadspris
Studiebidrag utgår till godkända cirklar. Högklassiga lärare ställes till förfogande. Studieavdelningen vardagar kl. 10—17, tel.: 10 96 06.
LIBERALA STUDIEFÖRBUNDET
Stockholmsdistriktet

Rätt sko — till Edra fötter...
Systerskon tillverkas endast i en kvalitet — den bästa. Tack vare att man kan prova sig fram i 4 olika vidder och till den klackhöjd man önskar, kan de flesta fottyper finna den sko som passar just dem. Systerskon har ju dessutom vetenskapligt inbyggt hälfotsstöd — ja, den är verkligen
skön för foten skön för ögat
Äkta endast med denna stämpel i sulan
Syster Sko

Modell 3883 finns i svart mocca, brun, blå och grå chevreau

Modell 3285 har vi i svart, brun och blå chevreau, svart och brun orm, svart och brun mocca.

BURESTADS Skor
VID ODENPLAN
Tel. 30 50 15, 30 85 75. Filial: Roslagsgatan 32. Tel. 32 59 85
Till landsorten även mot postförskott

"en varm, mogen och klok bok ... stoffet är valt med lycklig djärvhet."
Sven Stolpe i AB
DAGMAR EDQVIST
Angela Teresas gäster
En roman om kärlekens glädje och frihetens ansvar.
16: 50, inb. 21: —
16 tusendet
BONNIERS

Nytt skandinaviskt beröm
IVAR LO-JOHANSSON
Gårdfarihandlaren
Roman med självbiografiskt motiv
"En förtjusande minnesbok ... framför allt minns man bilden av den unge Lo-Johansson, en svärmisk drömmare, full av romantiska griller, full av fantasi och ett behov av att förskona tilltalen..."
Johan Borgen i Dagbladet, Oslo
15:50, inb. 20: —
13 tusendet
BONNIERS

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.